

Justitieel Welzijnswerk

Visietekst juni 2006

- **Missie**
- **Visie**
- **Werkingsprincipes**
- **Doelpubliek**
- **Hulpaanbod**
  - o **Vindplaatsgericht onthaal**
  - o **Jww en psychosociale begeleiding van justitiecliënten**
  - o **Structurele activiteiten: naar een actief twee-sporen beleid**

1. Missie

Justitieel Welzijnswerk wil het **welzijn** van **verdachten** of **plegers** en van hun **directe sociale omgeving bevorderen** door hen **individueel en structureel te ondersteunen** zodat zij (opnieuw) tot hun recht kunnen komen in hun dagelijks leven en in de ruimere samenleving.

2. Visie

Welzijnsproblemen, het ontbreken, verbreken of 'tekortschieten' van persoonlijke en maatschappelijke verbindingen, liggen vaak mee aan de grond van delinquent gedrag.

Heel wat plegers van feiten leven in sociaal achtergestelde situaties; vaak genoten ze een beperkte opleiding, vonden ze moeilijk toegang tot de arbeidsmarkt, kenden geen hecht gezinsverleden, weten zich niet omringd door een ondersteunend sociaal netwerk, vonden moeilijk toegang tot maatschappelijke voorzieningen...

Een confrontatie met het strafrecht brengt deze 'oude' welzijnsproblemen aan het licht. Bovendien blijkt een strafrechtelijk optreden vaak bestaande welzijnsproblemen te versterken en nieuwe situaties van onwelzijn te creëren.

Een detentie betekent een extreme vorm van sociale uitsluiting; men wordt letterlijk afgesloten van de maatschappij. De detentie legt een zware hypotheek op de welzijnskansen van de gedetineerde en van diens directe sociale omgeving (partner, ouders, kind, ...).

Tijdens een detentie valt het inkomen (uit arbeid of een vervangingsinkomen) weg, schulden stapelen zich op (oude, bestaande schulden en nieuwe ten gevolge van de veroordeling) en thuisloosheid dreigt. Tewerkstellingskansen nemen af. Familiale contacten komen erg onder druk te staan, het sociaal isolement neemt toe. Men weet niet hoe de gepleegde feiten en gevoelens van schuld, falen of onmacht een plaats te geven...

JWW wil gedetineerden (verdachten, veroordeelden en geïnterneerden) en hun directe sociale omgeving actief ondersteunen opdat zij (opnieuw) aansluiting kunnen vinden bij zichzelf, hun directe omgeving en de brede samenleving.

JWW wil het **recht op hulp- en dienstverlening** niettegenstaande een strafrechtelijke interventie vrijwaren. Hiertoe wil JWW de toegankelijkheid van het AWW en de brede waaier maatschappelijke hulp- en dienstverlening tav verdachten, daders en hun directe sociale omgeving verzekeren.

Aansluitend wil JWW permanent wijzen op het 'tekortschieten' van maatschappelijke verbindingen t.g.v. **sociale ongelijkheid en ongelijke kansen tot participatie aan de samenleving**. Tegenover de criminalisering en strafrechtelijke benadering van sociale problemen ijvert JWW voor een verantwoord sociaal beleid dat iedereen in staat stelt een menswaardig bestaan te leiden.

3. Werkingsprincipes

We fungeren onze werking op volgende principes:

Onafhankelijkheid

We garanderen een 'vrije spreekruimte' waar cliënten op verhaal kunnen komen.

We stellen ons onafhankelijk op tav andere maatschappelijke instanties of voorzieningen. We voeren geen rapportage- en controletaken uit in opdracht van andere instanties.

Inclusiviteit

We staan voor een inclusieve benadering tav gedetineerden en hun sociale omgeving. We willen de bestaande overheden, maatschappelijke sectoren en voorzieningen appelleren op hun verantwoordelijkheid tav justitiecliënten. In de plaats van een apart uitgebouwd, categorisch circuit pleiten we voor een betere toegankelijkheid van het reguliere hulp- en dienstverleningsaanbod voor justitiecliënten.

Cliëntgericht en Integraal

We stellen de cliënt en zijn hulpvraag centraal. We benaderen de cliënt en diens vragen en noden vanuit een integrale kijk: We hebben oog voor de verschillende sociale rollen die iemand inneemt, voor verschillende levensdomeinen en voor de onderlinge verwevenheid van vragen en problemen die zich manifesteren op verschillende terreinen.

Autonomie

We geloven in de mogelijkheden, groeikansen en eigen competenties van de cliënt om problemen op te lossen en een eigen toekomst uit te bouwen. We respecteren de eigen zingeving en stimuleren de cliënt actief werk te maken van zijn sociale reïntegratie.

Doorheen het hele hulpverleningsproces staan de keuzevrijheid en het zelfbeschikkingsrecht van de cliënt centraal. De cliënt blijft eigenaar van zijn eigen verhaal.

Meerzijdige partijdigheid

We brengen alle direct en indirect betrokken partijen in beeld. Zodoende willen we de cliënt ondersteunen, motiveren en responsabiliseren om eigen, bewuste keuzes te maken op basis van inzicht in verschillende perspectieven, mogelijkheden en de hieraan verbonden consequenties.

Vrijwilligheid

Ons aanbod is gebaseerd op een 'vrijwillige' relatie; de cliënt vraagt hulpverlening of aanvaardt ze.

Vrijwillig staat niet voor 'vrijblijvend'; hulpverlener en cliënt gaan een wederzijds engagement aan.

Vertrouwen

We stellen veiligheid, discretie en vertrouwen centraal.

Het opbouwen van een vertrouwensrelatie is de hoeksteen voor de realisatie van de begeleidingsdoelstellingen.

Ons beroepsgeheim beschermt deze vertrouwensrelatie; zonder toestemming van de cliënt worden er geen gegevens doorgegeven aan derden.

4. Doelpubliek

- alle verdachten (PV opgemaakt) en plegers (al dan niet in detentie)
- ex-gedetineerden
- directe sociale omgeving: familieleden/vrienden van vorig genoemden

5. Hulpaanbod

De specificiteit van JWW is:

- ondersteuning en begeleiding bij het aanvaarden, plaatsen en verwerken van de gepleegde feiten en de gevolgen ervan
- ondersteuning en begeleiding bij het aanvaarden, plaatsen en verwerken van de (totale) ontwrichting ten gevolge van detentie en gepleegde feiten

5.1. vindplaatsgericht onthaal

JWW biedt een **vindplaatsgericht AWW-onthaal in de gevangenissen**. Omdat **gedetineerden** de stap naar het welzijnswerk in de vrije samenleving niet zelf kunnen zetten komt JWW naar hen toe. Ook **naastbestaanden** van gedetineerden worden grotendeels via het vindplaatsgericht werken bereikt; ook zij hebben eigen vragen, noden, verwachtingen...

Het JWW-onthaal aan gedetineerden én aan hun naastbestaanden:

- biedt *informatie, advies, praktische dienstverlening, ondersteuning en andere vormen van directe hulpverlening*, gericht op onmiddellijke probleemoplossing of als opstap naar een verdere trajectbegeleiding, een psychosociale begeleiding binnen het AWW of hulp - of dienstverlening binnen andere sectoren;
- is gericht op *vraagverduidelijking*. Het samen zoeken, verkennen en ontrafelen van vragen is een waarde en finaliteit op zich. Klarheid brengen in een veelheid van vragen en problemen is vaak al (een deel van) de oplossing. Desgewenst wordt u toegeleid naar een meer gespecialiseerde vorm van hulp - of dienstverlening;
- beoogt cliënten *kennis en vaardigheden* bij te brengen opdat ze gebruik kunnen maken van voorhanden hulpbronnen; eigen oplossingsmogelijkheden, mogelijkheden in hun directe omgeving en bestaande maatschappelijke voorzieningen;
- *ondersteunt* cliënten bij het *verantwoordelijkheid nemen en dragen* voor eigen beslissingen;
- *motiveert* cliënten om stappen naar probleemoplossing te zetten en hierbij eigen, bewuste keuzes te maken;
- *leidt* cliënten desgevallend *actief toe* naar meer gespecialiseerde vormen van hulp - of dienstverlening;

- benadert cliënten met *een generalistische kijk*: alle problemen worden in samenhang bekeken. Zo biedt het JWW-onthaal zowel cliënten als andere zorgverstrekkers (justitiële partners, gespecialiseerde hulp - en dienstverstrekkers,...) een houvast voor een meer globale benadering van problemen;
- kenmerkt zich door *flexibiliteit* in de zoektocht naar hulp op maat;
- combineert *knowhow* van welzijnsproblematieken en oplossingsmogelijkheden enerzijds en de specifieke *strafrechtelijke context* (het strafrechtelijk apparaat, gevangenisstelsel, penitentiair traject,...) en het *delictgebeuren* (dader- en slachtofferschap, beleving, verwerking...) anderzijds;
- beoogt een constructieve *samenwerking* met justitiële en andere partners, *met respect voor eigenheid en verschil*.

5.2. Jww en psychosociale begeleiding van justitiecliënten

JWW wil doorheen het **individueel werk** met gedetineerden (verdachten, veroordeelden en geïnterneerden) en hun directe sociale omgeving:

- de cliënt in verbinding brengen met zijn levensgeschiedenis, gemaakte keuzes, toekomstverwachtingen, kwaliteiten, eigen (oplossings)mogelijkheden...;
- de band tussen de cliënt en zijn directe sociale omgeving bewaren, herstellen of bevorderen;
- de cliënt als dader in verbinding brengen met de slachtofferdimensie;
- de cliënt in verbinding brengen met het bestaande hulp - en dienstverleningsaanbod;
- verbindend werken tussen de cliënt - diens eigen toekomstverwachtingen en oplossingsmogelijkheden, en de samenleving - maatschappelijke normen en/of justitiële verwachtingen.

5.3. Structurele activiteiten: naar een actief twee-sporen beleid

Zich persoonlijk en maatschappelijk verbonden weten impliceert een individuele én maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het recht op hulp- en dienstverlening ondanks een strafrechtelijk optreden vrijwaren, vraagt acties op individueel en structureel vlak.

Via **structurele acties** beoogt JWW:

- de toegankelijkheid en aanspreekbaarheid van het maatschappelijk hulp- en dienstverleningsaanbod te bevorderen, en deze voorzieningen effectief in het bereik te brengen van de cliënt;

- een brug te slaan naar het eigen CAW, opdat specifieke begeleidingsmodules van het AWW toegankelijk worden voor justitiecliënteel;
- de welzijnsdimensie in de strafrechtscontext binnen te brengen en sensibiliserend op te treden tav het strafrechtelijk apparaat en haar actoren; doel is een humanisering van de strafrechtsbedeling en een rechtsgelijke toegang tot de maatschappelijke hulp- en dienstverlening voor justitiecliënteel;
- het falen van het sociaal beleid en structurele tekorten bij de optimalisering van het hulp- en dienstverleningsaanbod tav de doelgroep permanent te signaleren aan de bevoegde overheden;
- bij te dragen tot het brede publieke debat inzake sociale ongelijkheid, ongelijke kansen tot participatie aan de samenleving en de maatschappelijke reacties op criminaliteit; doel is bij te dragen tot een rechtvaardiger en efficiënter sociaal en justitieel beleid.

